Lietas Nr. A420495413
Lietas arhīva Nr. A42-01907-14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Valmierā, 2014.gada 10.februārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnesis G.Ploriņš,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. D/ pieteikuma par Nodrošinājuma valsts aģentūras direktora 2013.gada 26.septembra lēmuma Nr.17-3/9193 atcelšanu un mantiskā zaudējuma 42,69 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā 2013.gada 22.oktobrī saņemts /pers. D/ (turpmāk arī pieteicējs) pieteikums par Nodrošinājuma valsts aģentūras direktora 2013.gada 26.septembra lēmuma Nr.17-3/9193 atcelšanu un mantiskā zaudējuma atlīdzināšanu.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2013.gada 29.oktobra lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta.

[2] No lietas materiāliem konstatējams turpmāk norādītais.

[2.1] Nodrošinājuma valsts aģentūra (turpmāk arī Aģentūra), pamatojoties uz Valsts policijas 2011.gada 10.jūlija lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā Nr.PA657705, 2011.gada 10.jūlijā pieņēma glabāšanā minētajā lietā izņemto transportlīdzekli HONDA VTZ 250 bez valsts reģistrācijas numura (turpmāk – Transportlīdzeklis).

[2.2] 2011.gada 12.septembrī Aģentūrā saņemts Transportlīdzekļa īpašnieka – pieteicēja – iesniegums par atteikumu pārņemt Transportlīdzekli un, ņemot vērā minēto, tas 2011.gada 24.novembrī realizēts par Ls 108,7.

[2.3] Ar Aģentūras 2013.gada 7.augusta lēmumu par piedzenamo izdevumu apmēru Nr.17-14/6915 (turpmāk – Sākotnējs lēmums) nolemts pieteicējam uzlikt par pienākumu segt izdevumus Ls 472,84 par Transportlīdzekļa nogādāšanu glabāšanai un glabāšanu.

[2.4] Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, pieteicējs 2013.gada 2.septembrī to apstrīdēja Aģentūrā, kuras direktors ar 2013.gada 26.septembra lēmumu Nr.17-3/9193 (turpmāk arī Lēmums) Sākotnējo lēmumu atstāja negrozītu.

[3] Nepiekrītot arī Aģentūras direktora Lēmumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot to atcelt un atlīdzināt mantisko zaudējumu 42,69 *euro* (Ls 30) apmērā, norādot turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Pieteicējs ar 2011.gada 10.septembra iesniegumu ir atteicies no sev piederošā Transportlīdzekļa, jo uzskatīja, ka tas jau ir realizēts un iznīcināts, atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 11.jūlija noteikumiem Nr.580 „Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem" (turpmāk – Noteikumi Nr.580), uz kuriem bija atsauce Valsts policijas Satiksmes uzraudzības biroja jaunākā inspektora nosūtītajā informācijā par turpmāko rīcību ar administratīvā pārkāpuma lietā izņemto Transportlīdzekli. Vēlāk pieteicējs konstatējis, ka minētie noteikumi ir zaudējuši spēku jau 2010.gada 11.decembrī. Ņemot vērā minēto, pieteicējs uzsver, ka pirms atteikšanās no Transportlīdzekļa viņš normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā nav ticis informēts par savām tiesībām un pienākumiem, un iepriekš saņemtā informācija bija maldinoša, jo pieteicēja tiesības tika izskaidrotas pēc Ministru kabineta noteikumiem, kuri vairāk kā pusgadu bija zaudējuši spēku.

[3.2] Pieteicējs uzsver, ka attiecībā uz viņu ir pārkāptas vairākas Administratīvā procesa likuma normas un Ministru kabineta 2010.gada 7.decembra noteikumu Nr.1098 „Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem"

(turpmāk – Noteikumi Nr.1098) 22., 23.punkts, jo Valsts policijas 2011.gada 10.jūlija lēmums administratīvā pārkāpuma lietā Nr.PA657705 Aģentūrā ir saņemts tikai 2011.gada 7.septembrī, lai gan atbilstoši minēto noteikumu 22.punktam tam bija jānotiek 3 darba dienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas.

[3.3] Pieteicējs uzskata, ka normatīvajos aktos noteikto termiņu neievērošana ir būtisks viņa tiesību pārkāpums, jo maksa par izņemtā Transportlīdzekļa glabāšanu atbilstoši Noteikumu Nr.1098 74.2.apakšpunktam tiek rēķināta dienās, no kuras Transportlīdzeklis atrodas Aģentūras stāvvietā līdz brīdim, kad izņemtās mantas īpašnieks ir no tās atteicies. Minētā maksa ir Ls 8 dienā. Līdz ar to pieteicēja ieskatā Valsts policijas un Aģentūras vilcināšanās ar savu pienākumu izpildi pieteicējam radīja ievērojamus zaudējumus Ls 240 apmērā.

[3.4] Pieteicējs norāda, ka viņam netika savlaicīgi izskaidrotas tiesības un pienākumi attiecībā uz apmaksas veikšanu par Transportlīdzekļa nogādāšanu un uzglabāšanu un atteikuma gadījumā turpmāku tā realizēšanu vai iznīcināšanu, kas būtiski ietekmētu arī viņa lēmumu par atteikšanos no izņemtā Transportlīdzekļa, jo gadījumā, ja pieteicējs būtu pilnībā informēts par savām tiesībām un pienākumiem jau iepriekš, viņš no viņam piederošā Transportlīdzekļa nebūtu atteicies.

Papildus pieteicējs vērš uzmanību, ka Aģentūras Sākotnējais lēmums ir pieņemts gandrīz divus gadus pēc pieteicēja administratīvā soda apmaksas un viņa 2011.gada 10.septembra iesnieguma saņemšanas, kā arī gandrīz gadu pēc viņa administratīvās sodāmības dzēšanas.

[3.5] Aģentūra sava Lēmuma 6.4.apakšpunktā norāda, ka tā nenes atbildību par citas iestādes rīcību. Tomēr pieteicēja ieskatā gan Aģentūra, gan Valsts policija ir lekšlietu resora iestādes, līdz ar to tās pilda viena resora uzdevumus. Pieteicējs vērš uzmanību, ka viņš savā iesniegumā nevis lūdzis izvērtēt citas iestādes rīcību, bet gan lūdzi konstatēt, ka attiecībā uz viņu ir pārkāptas Noteikumu Nr.1098 normas.

[3.6] Pieteicējam neizpratni rada Aģentūras Lēmuma 6.5.apakšpunktā norādītais arguments, ka administratīvā procesa ietvaros tiek ievēroti Civillikuma 1895.pantā noteiktie saistību izpildes termiņi. Pieteicējam nav saprotams, kāpēc attiecībā uz viņa iesniegumu ir piemērots nevis Administratīvā procesa likumā noteiktais termiņš, bet gan Civillikumā noteiktie termiņi.

[4] Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā 2013.gada 26.novembrī saņemts Aģentūras rakstveida paskaidrojums *(lietas 29.lapa)*. Savā rakstveida paskaidrojumā tiesai Aģentūra norāda, ka pieteicēja pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem un turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Aģentūra, pamatojoties uz Valsts policijas amatpersonas 2011.gada 10.jūlija lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā Nr.PA657705 un 2011.gada 10.jūlija Transportlīdzekļa izņemšanas protokolu, šajā pašā datumā pieņēma glabāšanā izņemto Transportlīdzekli, sastādot Pieņemšanas un nodošanas aktu Nr.047873.

2011.gada 7.septembrī Aģentūra saņēma informāciju, ka Valsts policija 2011.gada 26.jūlijā ir pieņēmusi lēmumu atzīt pieteicēju par vainīgu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa $149.^4$ panta sestajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanā un sodīt ar naudas sodu Ls 200 apmērā, bet Transportlīdzekli atdot tā īpašniekam. Līdz ar to Aģentūra, ievērojot Noteikumu Nr.1098 32.punktu, 2011.gada 14.septembrī pieteicējam nosūtīja paziņojumu Nr.17/14-6196, informējot par izņemtā Transportlīdzekļa atrašanās vietu un dokumentiem, kurus nepieciešams uzrādīt tā saņemšanai, kā arī par izņemtā Transportlīdzekļa nodošanu realizācijai vai iznīcināšanai, ja tas netiks pārņemts mēneša laikā no lēmuma par atdošanu pieņemšanas. Paziņojumā papildus tika norādīts, ka, ja pieteicējs nevēlas izņemt Transportlīdzekli, tad viņam jāvēršas Aģentūrā ar iesniegumu par atteikšanos no tā.

2011.gada 12.septembrī Aģentūrā saņemts pieteicēja 2011.gada 10.septembra iesniegums, ar kuru viņš atsakās no Transportlīdzekļa, līdz ar to 2011.gada 24.novembrī tas realizēts par Ls 108,7.

Aģentūra aprēķināja pieteicējam izdevumu apmēru par Transportlīdzekļa nogādāšanu glabāšanai un glabāšanu, kopsummā Ls 472,84 apmērā (Ls 69,54 par Transportlīdzekļa nogādāšanu glabāšanai, Ls 512 par Transportlīdzekļa glabāšanu (64 dienas × Ls 8)). Ieņēmumu summa no Transportlīdzekļa realizācijas Ls 108,7 tika atskaitīta no izdevumu summas.

[4.2] Ņemot vērā to, ka lēmums, ar kuru pieteicējs tika atzīts par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, tika pieņemts 2011.gada 26.jūlijā, Valsts policijai bija pienākums 3 darba dienu laikā par to informēt Aģentūru, saskaņā ar Noteikumu Nr.1098 22.punktu. Minēto lēmumu Aģentūra saņēma 2011.gada 7.septembrī, savukārt paziņojumu pieteicējam nosūtīja 2011.gada 14.septembrī.

Aģentūra paskaidro, ka, izvērtējot lietā esošos dokumentus, netika konstatēta Aģentūras nolaidība, normatīvo aktu materiālo tiesību normu neievērošana, pieteicēja tiesību pārkāpums vai nepamatota zaudējumu radīšana pieteicējam. Vienlaicīgi Aģentūra norāda, ka tās kompetencē neietilpst citas iestādes rīcības izvērtēšana šajā lietā.

[4.3] Attiecībā par pieteicēja iesniegumā minēto argumentu, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 64.panta pirmajai daļai administratīvais process iestādē ilgst vienu mēnesi, vai izņēmuma gadījumos to var pagarināt līdz četriem mēnešiem, Aģentūra informē, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 64.panta pirmo daļu minētā panta noteikumi ir attiecināmi uz gadījumiem, kad administratīvā lieta ir ierosināta uz iesnieguma pamata. Tādējādi Aģentūra vērš uzmanību, ka saskaņā ar Civillikuma 1895.pantu visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto 10 gadu laikā.

Vienlaicīgi Aģentūra paskaidro, ka to, kādā laika posmā Aģentūra sagatavo lēmumu par piedzenamajiem izdevumiem administratīvā pārkāpuma lietā, ietekmē Aģentūras noslogotības pakāpe. Turklāt Aģentūra neveic uzrēķinu par laika posmu pēc izņemtās mantas glabāšanas beigu datuma, kas nekādā ziņā nepasliktina pieteicēja tiesisko situāciju.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmo un ceturto daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja vien par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē tiesu nav lūdzis pieteicējs, trešā persona vai šā likuma 29.pantā minētais tiesību subjekts.

Izskatāmajā lietā pieteicējs nav lūdzis lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē, līdz ar to lieta izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku lietā iesniegtajiem rakstveida paskaidrojumiem, secina, ka pieteikums *ir daļēji apmierināms*.

[7] Ministru kabineta 2010.gada 7.decembra noteikumu Nr.1098 „Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem" (turpmāk – Noteikumi Nr.1098) 71. un 72.punkts noteic, ka persona, kurai administratīvā pārkāpuma lietā ir piemērots sods, sedz izdevumus, kas radušies sakarā ar administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās mantas nodošanu glabāšanā, glabāšanu vai iznīcināšanu. Izdevumu apmēru par izņemtās mantas glabāšanu vai iznīcināšanu nosaka saskaņā ar šajos noteikumos noteikto izdevumu apmēru par administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās mantas glabāšanu vai iznīcināšanu (4.pielikums). Šo noteikumu 73.punkts noteic, ja ar izņemtās mantas vai dokumenta nodošanu glabāšanā, glabāšanu vai iznīcināšanu saistīto izdevumu apmērs nav minēts šo noteikumu 4.pielikumā, to aprēķina atbilstoši faktiskajām izmaksām. Noteikumu Nr.1098 74.2.apakšpunkts noteic, ka izdevumu apmēru par izņemtās mantas vai dokumenta glabāšanu, ja administratīvā pārkāpuma lietā ir uzlikts administratīvais sods, aprēķina no mantas izņemšanas dienas līdz dienai, kad izņemtās mantas īpašnieks atteicies no izņemtās mantas. Savukārt šo noteikumu 4.pielikuma 1.1.apakšpunkts *(noteikumu redakcijā, kas bija spēkā no 2010.gada 11.decembra līdz 2013.gada 31.decembrim)* noteica, ka glabāšanas maksa par administratīvā pārkāpuma lietā izņemto transportlīdzekli ir Ls 8 diennaktī.

No minētajām tiesību normām secināms, ka persona, kurai administratīvā pārkāpuma lietā ir piemērots sods, ir pienākums segt izdevumus, kas radušies sakarā ar administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās mantas nodošanu glabāšanā, tās glabāšanu vai iznīcināšanu. Izdevumu apmēru par izņemtās mantas glabāšanu aprēķina no tās izņemšanas dienas līdz dienai, kad persona ir atteikusies no izņemtās mantas. Izdevumos tiek ietverta glabāšanas maksa par administratīvā pārkāpuma lietā izņemto transportlīdzekli Ls 8 diennaktī, kā arī citas faktiskās izmaksas, kas radušās saistībā ar izņemtās mantas nodošanu glabāšanā, glabāšanu un iznīcināšanu. Tātad izdevumos ietverami arī transportlīdzekļa pārvietošanas glabāšanai izdevumi.

[8] Izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka Transportlīdzeklis 2011.gada 10.jūlijā evakuēts no Limbažu novada Liepupes uz SIA /Nosaukums/ stāvlaukumu /adrese/ (pārvietošanas attālums – 38 km), kur glabāšanai pieņemts plkst.1.00 *(lietas 30. - 32.lapa)*. Lietā nav strīda par to, ka ar Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja Patruļpolicijas nodaļas satiksmes uzraudzības rotas jaunākās inspektores (turpmāk – Policijas inspektore) 2011.gada 26.jūlija lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā pieteicējs sodīts ar naudas sodu Ls 200 apmērā, savukārt transportlīdzekli nolemts viņam atdot *(lietas 34.lapa)*. Lietā nav strīda arī par to, ka Aģentūrā pieteicēja iesniegums par atteikšanos no Transportlīdzekļa saņemts 2011.gada 12.septembrī, kā arī par to, ka Transportlīdzeklis pārdots Dacei Kaminskai par Ls 108,7 *(lietas 35., 41. un 42.lapa)*.

Lietā strīds, pirmkārt, ir par to, vai Aģentūra bija tiesīga Sākotnējo lēmumu pieņemt vairāk nekā divus gadus pēc Policijas inspektores lēmuma pieņemšanas, proti, 2013.gada 7.augustā. Otrkārt, lietā strīds ir par to, vai Aģentūra pamatoti Transportlīdzekļa glabāšanas izdevumus aprēķinājusi par 64 dienām Ls 512 apmērā, ja paziņojumu par iespēju atteikties no Transportlīdzekļa Aģentūra pieteicējam nosūtījusi tikai 2011.gada 14.septembrī.

[9] Noteikumu Nr.1098 77.punkts noteic, ja persona, mēneša laikā no dienas, kad stājies spēkā lēmums par administratīvā soda uzlikšanu, kurā izlemts jautājums par rīcību ar izņemto mantu vai dokumentiem, labprātīgi nesedz attiecīgos izdevumus, aģentūras vai atbildīgās institūcijas, kurai ir radušies izdevumi sakarā ar izņemto mantu vai dokumentu, amatpersona pieņem lēmumu par izdevumu samaksu, lēmumā ietverot brīdinājumu par lēmuma piespiedu izpildi. Savukārt šo noteikumu 78.punkts noteic, ja ir reģistrēts apgrūtinājums administratīvo pārkāpumu lietā izņemta transportlīdzekļa atsavināšanai, aģentūra lēmumu par izdevumu samaksu pieņem triju mēnešu laikā pēc šo noteikumu 40.punktā minētā termiņa (mēneša laikā no lēmuma par atdošanu spēkā stāšanās) iestāšanās.

Tātad Noteikumu Nr.1098 77.punkts noteic termiņu, kādā personai, kurai administratīvā pārkāpuma lietā uzlikts sods, ir tiesības labprātīgi segt izdevumus, kas Aģentūrai radušies sakarā ar izņemto mantu. Šis termiņš ir viens mēnesis no dienas, kad stājies spēkā lēmums par administratīvā soda uzlikšanu, kurā izlemts jautājums par rīcību ar izņemto mantu. Vienlaicīgi no šīs tiesību normas konstatējams arī termiņa sākums laika posmam, kurā Aģentūrai ir jāpieņem lēmums par izdevumu samaksu. Šis termiņa sākums ir nākošā diena pēc iepriekš minētā mēneša termiņa, ja persona nav izmantojusi savas tiesības un labprātīgi segusi ar izņemto mantu saistītos izdevumus. Tomēr minētā tiesību norma nenoteic laika posmu, kādā Aģentūrai būtu jāpieņem lēmums par izdevumu samaksu. Šāds termiņš Aģentūrai ir noteikts, ja administratīvo pārkāpumu lietā izņemtā transportlīdzekļa atsavināšanai ir reģistrēts apgrūtinājums. Tātad termiņš (četri mēneši no lēmuma par atdošanu spēkā stāšanās) Aģentūras lēmuma par izdevumu samaksu pieņemšanai ir noteikts tikai izņēmuma gadījumā, savukārt vispārējā gadījumā, kāds ir arī pieteicēja gadījums, Noteikumi Nr.1098 neparedz termiņu, līdz kuram Aģentūrai ir jāpieņem lēmums par izdevumu samaksu.

[10] Pieteicējs uzskata, ka lēmums par izdevumu samaksu Aģentūrai ir jāpieņem Administratīvā procesa likuma 64.pantā noteiktajā viena mēneša termiņā, ko varētu pagarināt atbilstoši minētā panta otrajai daļai, savukārt Aģentūra uzskata, ka šādu lēmumu tā saskaņā ar Civillikuma 1895.pantu ir tiesīga pieņemt desmit gadu laikā.

Tiesa nepiekrīt ne pieteicēja, ne arī Aģentūras viedoklim un norāda sekojošo.

[10.1] Kā jau tiesa to norādīja iepriekš, speciālās tiesību normas (Noteikumi Nr.1098) neparedz termiņu, līdz kuram Aģentūrai ir jāpieņem lēmums par izdevumu samaksu vispārējā gadījumā. Arī Administratīvā procesa likuma 64.pantā noteiktais tiesiskais regulējums šajā gadījumā nav piemērojams, jo tas noteic administratīvā akta izdošanas termiņu administratīvajā lietā, kura ierosināta uz iesnieguma pamata, nevis pēc iestādes iniciatīvas, kad Aģentūrai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod attiecīgais administratīvais akts (Administratīvā procesa likuma 57.pants). Tomēr arī civilprocesā noteiktais desmit gadu termiņš šajā gadījumā nav piemērojams, jo Aģentūras lēmums par izdevumu samaksu ir administratīvais akts. Līdz ar to tā pieņemšanas procesā ir piemērojams regulējums, kas attiecas uz administratīvo procesu, nevis regulējums, kas attiecas uz civilprocesu *(sal. sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2010.gada 2.jūlija sprieduma lietā SKA-402/2010 12.punktu)*.

[10.2] Satversmes tiesa ir atzinusi, ka procesuālie termiņi ir noteikti tiesiskās stabilitātes nodrošināšanai. Tiesiskā stabilitāte ir būtiska tiesiskas valsts principa sastāvdaļa, kas prasa ne vien noregulētu tiesvedības procesu, bet arī tā noslēgumu, kas ir tiesiski noturīgs. Procesuālajās tiesībās tiesiskās stabilitātes nodrošināšanai kalpo konkrētu procesuālo darbību veikšanai noteiktie termiņi. Ikvienas procesuālās darbības veikšanai nepieciešams atbilstošs un noteikts laika ierobežojums. Šāda termiņa ierobežojuma mērķis ir nodrošināt lietas atrisināšanu saprātīgā laika periodā un nodrošināt otras puses paļāvību, ka konflikta risinājums vēlāk netiks pārskatīts *(sk., Satversmes tiesas 2002.gada 26.novembra spriedumu lietā Nr.2002-09-01, 1.punkts)*.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piekto daļu valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, taisnīgu procedūru īstenošanu sapratīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Augstākā tiesa) ir norādījis, ka apstākļos, kad likumā nav norādīti konkrēti termiņi kādu darbību veikšanai, iestādei ir īpaši jāpievērš uzmanība labas pārvaldības principam kā tiesiskā valstī pastāvošai vadlīnijai valsts pārvaldes iestādes tiesiskajās attiecībās ar privātpersonu. Citiem vārdiem, tas, ka nav konkrēta termiņu noteicoša norma, nozīmē tieši to, ka jāvadās pēc vispārīgā principa – taisnīga procedūra saprātīgā laikā *(sk. Augstākās tiesas 2008.gada 6.jūnija lēmuma lietā SKA- 505/2008 10.punkts)*.

[10.3] Administratīvajā procesā personai nelabvēlīgu lēmumu pieņemšanai vai nelabvēlīgu darbību veikšanai ir noteikti procesuālie termiņi. Piemēram, Administratīvā procesa likuma 49.panta ceturtā daļa noteic, ja šis likums vai cits normatīvais akts nosaka termiņu, kurā iestādei administratīvā procesa gaitā jāizpilda procesuālā darbība, kas iesniedzējam vai iespējamam administratīvā akta adresātam ir nelabvēlīga, pēc termiņa izbeigšanās šo procesuālo darbību vairs nevar izpildīt, ja vien iestādes pieļautajam termiņa nokavējumam nav pienācīga pamatojuma. Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23.panta pirmajā daļā paredzētas nodokļu administrācijas tiesības trīs gadu laikā pēc likumā noteiktā nodokļu nomaksas termiņa precizēt budžetā maksājamā nodokļa apmēru. Savukārt Administratīvā procesa likuma 360.panta ceturtā daļa noteic, ka administratīvais akts nav izpildāms, ja kopš tā spēkā stāšanās pagājuši vairāk nekā trīs gadi. Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" $27.^1$ panta pirmā daļa noteic, ka Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra atgūst sociālās apdrošināšanas pakalpojumu, valsts sociālo pabalstu un izdienas pensiju pārmaksātās summas par pagājušo laiku, bet ne vairāk kā par triju gadu periodu, skaitot no pārmaksas konstatēšanas dienas.

Arī privātpersonai normatīvajos aktos ir noteikti termiņi, kuros tā var iebilst pret iestāžu rīcību vai lēmumiem, kas personai rada nelabvēlīgas sekas. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma ietverto regulējumu administratīvos aktus un faktisko rīcību persona var apstrīdēt un pārsūdzēt viena mēneša laikā, bet, ja administratīvajā aktā nav norādīts pārsūdzības termiņš, to var apstrīdēt un pārsūdzēt viena gada laikā. Ja administratīvs akts tiek apstrīdēts vai pārsūdzēts vēlāk, personai jālūdz atjaunot nokavēto termiņu, norādot objektīvi attaisnojošus apstākļus. Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 9.punkts noteic tiesas pienākumu atteikt pieņemt pieteikumu, kas iesniegts vairāk nekā trīs gadus pēc administratīvā akta spēkā stāšanās dienas un šādā gadījumā tiesai nav pat jāizlemj jautājums par termiņa atjaunošanu.

Tātad likumdevējs publisko tiesību jomā vairākkārt ir noteicis trīs gadu termiņu, pēc kura procedūras risinājums vēlāk netiks pārskatīts, proti, trīs gadi noteikti kā saprātīgs laiks taisnīgas procedūras veikšanai. Līdz ar to arī Aģentūrai lēmums par izdevumu samaksu vispārējā gadījumā jāpieņem trīs gadu laikā pēc kāda no Noteikumu Nr.1098 74.punktā noteiktā apstākļa (persona saņēmusi izņemto mantu, izņemtās mantas īpašnieks atteicies no tās vai izņemtā manta ir iznīcināta vai realizēta) konstatēšanas.

[10.4] Konkrētajā gadījumā, ņemot vērā to, ka Policijas inspektores 2011.gada 26.jūlija lēmums kļuva neapstrīdams 2011.gada 27.augustā un līdz ar to pieteicējam saskaņā ar Noteikumu Nr.1098 77.punktu bija pienākums segt izdevumus mēneša laikā no tā spēkā stāšanās, tātad līdz 2011.gada 27.septembrim, lēmums par izdevumu samaksu bija jāpieņem līdz 2014.gada 27.septembrim. Sākotnējais lēmums pieņemts 2013.gada 7.augustā, tātad, ievērojot vispārīgo principu – taisnīga procedūra saprātīgā laikā. Turklāt tas apstāklis, ka Aģentūra Sākotnējo lēmumu pieņēmusi vienu gadu 10 mēnešus un 12 dienas pēc termiņa, kad pieteicējam bija pienākums labprātīgi segt ar Transportlīdzekļa transportēšanu un glabāšanu saistītos izdevumus nekādā veidā nav pasliktinājis pieteicēja stāvokli, jo ar Transportlīdzekļa glabāšanu saistītie izdevumi viņam aprēķināti par laika posmu līdz brīdim, kad pieteicējs atteicies no Transportlīdzekļa, savukārt par pienākumu segt Transportlīdzekļa glabāšanas izmaksas Ls 8 diennaktī viņš informēts ar Aģentūras 2011.gada 14.septembra paziņojumu.

[11] Noteikumu Nr.1098 22.1. un 22.2.apakšpunkti noteic, ja lēmums administratīvā pārkāpuma lietā paredz izņemtās mantas, kas

glabājas Aģentūrā, atdošanu (turpmāk – lēmums par atdošanu), tad atbildīgā institūcija triju darbdienu laikā nosūta Aģentūrai informāciju: 1) pēc lēmuma par atdošanu pieņemšanas – par minētā lēmuma pieņemšanu, nosūtot tā kopiju vai norakstu; 2) pēc lēmuma par atdošanu spēkā stāšanās – par minētā lēmuma spēkā stāšanās datumu. Šo noteikumu 23.punkts noteic, ja lēmumu par atdošanu pieņem Valsts policijas amatpersona, tā šo noteikumu 22.punktā minēto informāciju elektroniski nosūta Aģentūrai. Savukārt šo noteikumu 24.1. un 24.2.apakšpunkti noteic, ka pēc lēmuma par atdošanu pieņemšanas izņemtās mantas īpašnieks, viņa pilnvarotā persona vai atbildīgās institūcijas lēmumā norādītā persona iesniedz Aģentūrā iesniegumu par izņemtās mantas vai dokumenta atdošanu, tam pievienojot lēmuma par atdošanu kopiju vai norakstu, kā arī dokumentu, kas apliecina izdevumu samaksu saistībā ar izņemtās mantas nodošanu glabāšanā vai glabāšanu.

Noteikumu Nr.1098 29.punkts noteic, ka izņemto mantu persona pārņem mēneša laikā pēc lēmuma par atdošanu spēkā stāšanās. Savukārt šo noteikumu 32.punkts noteic, ka Aģentūra piecu darbdienu laikā pēc tam, kad saņemta informācija par lēmumu par atdošanu, ja izņemto mantu turpina uzglabāt aģentūrā, sagatavo izņemtās mantas īpašniekam paziņojumu, kurā informē par izņemtās mantas atrašanās vietu un dokumentiem, kurus nepieciešams iesniegt Aģentūrā izņemtās mantas saņemšanai, kā arī brīdina par izņemtās mantas realizāciju vai iznīcināšanu, ja šajos noteikumos noteiktajā kārtībā un termiņā izņemtā manta netiks pārņemta no Aģentūras.

No minētā tiesiskā regulējuma ir secināms, ka pēc lēmuma par atdošanu pieņemšanas izņemtās mantas īpašniekam (pilnvarotajai personai vai lēmumā norādītajai personai) ir tiesības vērsties Aģentūrā ar iesniegumu, lai cita starp risinātu jautājumu par izdevumu, kas saistīti ar izņemtās mantas nodošanu glabāšanā un glabāšanu, samaksu. Lai mantas īpašnieks (pilnvarotā persona vai lēmumā norādītā persona) varētu realizēt savas tiesības, institūcijai, kas pieņēmusi lēmumu par atdošanu, ir uzlikts pienākums triju darbdienu laikā nosūtīt Aģentūrai informāciju par minētā lēmuma pieņemšanu, savukārt Aģentūras pienākums ir piecu darbdienu laikā pēc tam, kad saņemta informācija par lēmumu par atdošanu, nosūtīt viņam paziņojumu par jautājumiem, kas saistīti ar mantas glabāšanu, atgūšanu, kā arī sekām, ja manta no Aģentūras noteiktajā kārtībā un termiņā netiks pārņemta. Proti, institūcijām, kas iesaistītas izņemtās mantas glabāšanā, Ministru kabinets ir noteicis salīdzinoši īsus termiņus, kādos tām jāveic konkrētas procesuālas darbības, lai izņemtā manta Aģentūrā neglabātos nepamatoti ilgi un tās īpašnieks pēc iespējas ātrāk varētu realizēt savas tiesības, tai skaitā risinātu jautājumu par izdevumu, kas saistīti ar izņemtās mantas nodošanu glabāšanā un glabāšanu, samaksu. Turklāt, ja lēmumu par atdošanu pieņēmusi Valsts policijas amatpersona, ņemot vērā tā nosūtīšanu elektroniskā veidā, šis termiņš, kādā mantas īpašniekam nosūtāms paziņojums nedrīkst pārsniegt 8 (3 + 5) darbdienas.

[12] No izskatāmās lietas materiāliem ir konstatējams, ka Policijas inspektores lēmums pieņemts 2011.gada 26.jūlijā. Tātad Valsts policijai informāciju par šī lēmuma pieņemšanu, nosūtot tā norakstu (kopiju), bija pienākums nosūtīt Aģentūrai ne vēlāk kā 2011.gada 29.jūlijā, savukārt Aģentūrai paziņojums pieteicējam bija nosūtāms ne vēlāk kā 2011.gada 5.augustā.

Tomēr Valsts policija informāciju par Policijas inspektores 2011.gada 26.jūlija lēmumu nosūtījusi tikai 2011.gada 7.septembrī, tātad nokavējot minētās informācijas nosūtīšanas termiņu par 40 dienām. Savukārt paziņojumu pieteicējam Aģentūra ir nosūtījusi tiesību normās noteikto piecu darbdienu laikā – 2011.gada 14.septembrī. Tātad Valsts policijas pieļautā procesuālā pārkāpuma rezultātā pieteicējam paziņojums nosūtīts nevis 2011.gada 5.augustā, bet 40 dienas vēlāk.

[13] Administratīvo tiesu praksē jau ilgstoši ir nostiprināta atziņa, ka iestādes pieļautais procesuālais pārkāpums ir jāvērtē atkarībā no tā ietekmes uz galīgo lēmumu *(sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā SKA-125/2007 23.5.apakšpunktu, 2008.gada 29.maija sprieduma lietā SKA – 218/2008 11.punktu)*. Procesuālu pārkāpumu dēļ administratīvais akts atceļams tikai tad, ja attiecīgais procesuālais pārkāpums ietekmē administratīvo aktu pēc būtības, tas ir, ja iespējama cēloņsakarība starp procesuālās normas pārkāpumu un procesa rezultātu *(sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 22.februāra sprieduma lietā SKA-52/2007 12.punktu un 2004.gada 23.novembra sprieduma lietā SKA-216/2004 9.punktu)*. Ja pārkāpums varēja to ietekmēt, tas uzskatāms par būtisku *(sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2005.gada 15.marta sprieduma lietā SKA-59/2005 14. un 15.punktu)*.

Konkrētajā gadījumā pieteicējs ar 2011.gada 10.septembra iesniegumu ir atteicies no sev piederošā Transportlīdzekļa, jo uzskatījis, ka tas jau ir realizēts un iznīcināts atbilstoši Noteikumiem Nr.580, uz kuriem bijusi atsauce Valsts policijas Satiksmes uzraudzības biroja jaunākā inspektora nosūtītajā informācijā par turpmāko rīcību ar administratīvā pārkāpuma lietā izņemto Transportlīdzekli *(lietas 12.lapa)*, tomēr vēlāk konstatējis, ka šie noteikumi spēku zaudējuši jau 2010.gada 11.decembrī.

Tātad pieteicējs, nesagaidot Aģentūras paziņojumu, pieņēmis lēmumu atteikties no Transportlīdzekļa, jo uzzinājis, ka tas vēl nav realizēts. Šis apstāklis liecina par to, ka savlaicīga paziņojuma saņemšanas gadījumā, īpaši jau uzzinot, ka par katru Transportlīdzekļa glabāšanas dienu pieteicējam būs jāmaksā Ls 8 diennaktī, jautājumu par Transportlīdzekļa atgūšanu un izdevumu, kas saistīti ar izņemtās mantas nodošanu glabāšanā un glabāšanu, samaksu viņš varētu risināt ievērojami ātrāk. Tādējādi tiesa arī secina, ka pieteicējam izņemtā Transportlīdzekļa glabāšanas procesā Valsts policijas pieļautais procesuālai pārkāpums ir būtisks, jo tas varēja ietekmēt šī procesu rezultātu, proti, ar Transportlīdzekļa glabāšanu saistīto izdevumu apmēru, nepamatoti pieteicējam aprēķinot izdevumus Ls 296 (37 × 8) apmērā par Transportlīdzekļa glabāšanu laika posmā no 2011.gada 6.augusta (nākošā diena pēc datuma līdz kuram Aģentūrai bija jānosūta pieteicējam paziņojums, ja Valsts policija nebūtu pieļāvusi būtisku procesuālu pārkāpumu) līdz 2011.gada 11.septembrim.

[14] Aģentūra Lēmumā norādījusi, ka tās kompetencē neietilpst citas iestādes rīcības izvērtēšana šajā lietā. Tiesa nepiekrīt šādam viedoklim un uzskata to par kļūdainu. Jau sprieduma iepriekšējā punktā tiesa norādīja, ka būtiska procesuāla pārkāpuma dēļ administratīvais akts ir atceļams. Tātad ne tikai tiesai, kas kontrolē iestādes rīcību, bet arī pašai iestādei, kuras kompetencē ietilpst attiecīgā jautājuma risināšana un administratīva akta izdošana, ir pienākums pārbaudīt konkrētā administratīvā procesa tiesiskumu un, konstatējot procesuālo pārkāpumu, novērtēt to, proti, atzīt šo procesuālo pārkāpumu par būtisku vai nē. Turklāt nav svarīgi, vai

procesuālo pārkāpumu pieļāvusi pati iestāde, kas izdod administratīvo aktu, vai jebkura cita šajā procesā iesaistītā iestāde, jo par konkrētā administratīvā procesa tiesiskumu atbild administratīvā akta izdevējs.

Līdz ar to pretēji Aģentūras viedoklim tai vajadzēja novērtēt Valsts policijas pieļauto procesuālo pārkāpumu un tā ietekmi uz lietas rezultātu.

[15] Ņemot vērā visu iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka Lēmums nav pamatots un tiesību normām atbilstošs daļā par pieteicējam aprēķinātajiem Transportlīdzekļa glabāšanas izdevumiem Ls 296 (37 × 8) apmērā par laika posmu no 2011.gada 6.augusta līdz 11.septembrim. Līdz ar to šajā daļā pieteicēja pieteikums ir apmierināms, bet Aģentūras Lēmums ir atceļams. Savukārt pārējā daļā par Transportlīdzekļa pārvietošanas un glabāšanas izdevumiem laika posmā no 2011.gada 10.jūlija līdz 2011.gada 5.augustam Ls 176,84 (69,54 + 216 – 108,70) apmērā Lēmums ir pamatots, bet pieteicēja pieteikums noraidāms.

[16] Administratīvā procesa likuma 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Savukārt Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 1.panta pirmā daļa noteic, ka likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu (turpmāk zaudējumu atlīdzinājums), kas nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību. Šā likuma 4.panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumus var nodarīt ar darbību izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies. Savukārt, šā likuma 5.pants noteic, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu ir cietušajam, proti, privātpersonai, kas ir prettiesiska administratīvā akta adresāts vai trešā persona Administratīvā procesa likuma izpratnē, kā arī privātpersonai, pret kuru ir tieši vērsta vai kuru tieši skar iestādes prettiesiska faktiskā rīcība.

No minētajām tiesību normām ir secināms, ka persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu, ja zaudējumi cita starp nodarīti ar prettiesisku administratīvo aktu.

Izskatāmajā lietā tiesa Aģentūras Lēmumu daļā par pieteicējam aprēķinātajiem Transportlīdzekļa glabāšanas izdevumiem Ls 296 apmērā atzina par prettiesisku, līdz ar to pieteicējs var prasīt zaudējumu atlīdzināšanu, kas nodarīti ar šo Aģentūras daļēji prettiesisko administratīvo aktu.

[17] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.pants noteic, ka mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ *(pirmā daļa)*. Aprēķinot mantisko zaudējumu, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta *(otrā daļa)*. Minētā likuma 11.panta pirmā daļa noteic, ka mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem. Savukārt Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

No minētajām tiesību normām ir secināms, ka persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu, ja zaudējumi, kas pierādīti ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem, ir nodarīti ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kas atzīta par prettiesisku. Tādējādi, lai persona varētu prasīt mantiskā zaudējuma atlīdzinājumu, nepieciešams konstatēt trīs obligātus nosacījumus: 1) valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību; 2) zaudējumus, kas pierādīti ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem; 3) tiešu cēloņsakarību – objektīvu saikni starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, kas pastāv starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu. Iztrūkstot kaut vienam no obligātajiem nosacījumiem, ir atzīstams, ka personai nav tiesību uz mantiskā zaudējuma atlīdzinājumu.

Savā pieteikumā pieteicējs nebija norādījis, kādā veidā viņam radušies ar tiesvedību saistītie izdevumi, tomēr 2013.gada 28.novembra paskaidrojumā pieteicējs minējis trīs apstākļus: 1) valsts nodevu Ls 20 apmērā par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā; 2) neiegūto peļņu Ls 27,6 apmērā, neierodoties darbā SIA „/pers. A/"; 3) ceļa izdevumus, braucot ar transportlīdzekli no Rīgas līdz Valmieras tiesu namam 212 km *(lietas 54.lapa)*.

Attiecībā par samaksāto valsts nodevu tiesa norāda, ka tās atmaksa neietilpst prasījumā par zaudējumu atlīdzināšanu, jo valsts nodeva par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā ir atmaksājama uz likuma pamata atkarībā no tā vai pieteikums apmierināts (daļēji apmierināts) vai noraidīts. Attiecībā par ceļa izdevumiem pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus, ka tādi viņam radušies. Savukārt attiecībā par neiegūto peļņu darba vietā, tiesa, konstatējot pirmos divus obligātos atlīdzināšanas nosacījumus (Lēmuma daļējs prettiesiskums un neiegūtā darba alga Ls 27,6), nekonstatē trešo obligāto nosacījumu – tiešo cēloņsakarību. Šāda konstatējuma pamatā ir apstāklis, ka pieteikums tiesā iesniedzams ne tikai pašam pieteicējam ierodoties tiesā, bet nosūtot to elektroniskā veidā vai pa pastu. Konkrētajā gadījumā pieteicējs lūdz atlīdzināt darba algu, ko viņš nav saņēmis 2013.gada 22.oktobrī, jo iesniedzis pieteikumu tiesā. Tātad tiešā cēloņsakarība pieteicēja neiegūtajai darba algai ir nevis ar Aģentūras lēmumu, bet gan ar savu rīcību, izvēloties paņemt brīvdienu un personīgi iesniegt pieteikumu tiesā, nevis to nosūtīt elektroniski vai pa pastu.

Tādējādi tiesa arī atzīst, ka pieteicējam nav tiesību uz mantiskā zaudējuma atlīdzinājumu 42,69 *euro* apmērā, līdz ar to šajā daļā viņa pieteikums ir noraidāms.

[18] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Tiesa konstatē, ka valsts nodeva 28,46 *euro* (Ls 20) apmērā par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā ir samaksāta 2013.gada 22.oktobrī *(lietas 10.lapa)*. Tā kā pieteicēja pieteikums ir daļēji apmierināts, tad no atbildētāja par labu pieteicējam ir piespriežama samaksātā valsts nodeva.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246. – 251.pantu, 253.panta pirmo daļu, 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

daļēji apmierināt /pers. D/ pieteikumu par Nodrošinājuma valsts aģentūras direktora 2013.gada 26.septembra lēmuma Nr.17-3/9193 atcelšanu un mantiskā zaudējuma 42,69 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

Atcelt Nodrošinājuma valsts aģentūras direktora 2013.gada 26.septembra lēmumu Nr.17-3/9193 **daļā**, ar kuru /pers. D/ uzlikts par pienākumu segt transportlīdzekļa HONDA VTZ 250 bez valsts reģistrācijas numura glabāšanas izdevumus 421,17 *euro* (Ls 296) apmērā, ar tā pieņemšanas dienu.

Atstāt spēkā Nodrošinājuma valsts aģentūras direktora 2013.gada 26.septembra lēmumu Nr.17-3/9193 **daļā**, ar kuru /pers. D/ uzlikts par pienākumu segt transportlīdzekļa HONDA VTZ 250 bez valsts reģistrācijas numura pārvietošanas un glabāšanas izdevumus 251,62 *euro* (Ls 176,84) apmērā.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. D/ viņa samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā.

Tiesas spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2014.gada 10.februārī.

Tiesnesis G.Ploriņš